

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Introductiedossier

Inhoud

Welkom boodschap SG	3
Waar aan werkt LVVN (drie hoofdogaven)	4
Bevorderen van een toekomstbestendig voedsel-, land- en tuinbouwsysteem	4
Versterken natuur en biodiversiteit, bewegen naar een natuurinclusieve samenleving	4
Verantwoorde realisatie in het landelijk gebied	5
Hoe is LVVN georganiseerd?	6
Organogram	6
De secretaris-generaal	7
De plaatsvervangend secretaris-generaal	7
Gedeelde dienstverlening met EZ/KGG	7
Directeur-generaal Agro	7
Directeur-generaal Natuur en Visserij	8
Directeur-generaal Landelijk Gebied en Stikstof	8
Reorganisatie	9
Hoe werkt LVVN	11
Overlegstructuren	11
Onderraden, Ministerraad en Rijksministerraad	11
Bestuurlijk overleg	11
Europees en internationaal	11
Parlementair	11
Stukkenstroom	11
Transparantie	12
Uitvoeringslandschap	13
Overzicht uitvoeringslandschap LVVN	13
De Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA)	14
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	14
Staatsbosbeheer (SBB)	15
Financiën	17
Het begrotingsproces	17
Begrotingsstructuur	18
Verantwoording en onvolkomenheden	19

Welkom boodschap SG

Geachte bewindspersonen,

Welkom bij het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Dit introductiedossier is bedoeld als eerste kennismaking met de organisatie van het ministerie.

De komende weken zult u uitgebreid met de inhoud en werkwijzen binnen LVVN kennismaken. We kijken uit naar onze samenwerking en wensen u een goede en geslaagde tijd toe als bewindspersoon van het ministerie van LVVN.

Namens alle medewerkers,

Roald Lapperre
Secretaris-generaal ministerie van LVVN

Waaraan werkt LNVN (drie hoofdpijgaven)

Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNVN) zet zich in voor een toekomstbestendig voedselsysteem met oog voor voedselzekerheid, innovatie en het verdienvermogen van Nederlandse boeren, tuinders en vissers. Daarnaast werken we aan robuuste natuur, als basis voor ons welzijn - en verweven met onze dagelijkse leefomgeving. Natuurherstel en toekomstbestendige landbouw gaan hand in hand met het werken aan een vitaal landelijk gebied. De uitdagingen waar we aan werken raken bovendien een breder domein van economie, woningbouw, de paraatheid van defensie, infrastructuur en verduurzaming.

Op het werkveld van LNVN liggen grote en complexe opgaven. Natuur, biodiversiteit, klimaat en kwaliteit van de leefomgeving staan onder druk. De huidige manier waarop in Nederland voedsel wordt geproduceerd en geconsumeerd, staat in directe verbinding met deze opgaven. Tegelijkertijd staat de agrarische waardeketen bekend om haar innovatiekracht en levert zij hoogwaardige producten. Het behouden en verduurzamen van deze waardeketens, vraagt blijvend aandacht.

Acuut zijn ook de opgaven om stikstofuitstoot blijvend te verlagen, zodat Nederland op termijn weer 'van het slot' kan. In het landelijk gebied is behoefte aan een (lange termijn) wenkend perspectief: ruimte voor het produceren van gezond en duurzaam voedsel en een landelijk gebied waar het prettig is voor de bewoners en recreanten, en waar de natuur zich kan herstellen ('brede welvaart'). Op zee en in de grote wateren spelen vergelijkbare vraagstukken rondom natuur en biodiversiteit, energiewinning, visserij en voedselproductie.

Om te komen tot toekomstbestendige oplossingen heeft Nederland zich nationaal en internationaal gecommitteerd aan fundamentele en ambitieuze doelen op het gebied van natuur en biodiversiteit (Natuurherstelverordening (NHV), Vogel- en Habitatrichtlijn, Wet stikstofreductie en natuurverbetering), klimaat (het Parijsakkoord, Klimaatakkoord) en waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water). Deze zorgen voor behoud en verbetering van de kwaliteit van onze leefomgeving, met als uitkomst een toekomstbestendig productie- en consumptiesysteem, dat brede welvaart borgt.

De komende jaren zijn verdere stappen nodig die gepaard gaan met nieuwe en soms moeilijke keuzes. Van alle betrokken partijen worden ingrijpende veranderingen gevraagd en dit zal ook tijd vergen. LNVN neemt in dit proces de regie. Door duidelijk te zijn over de doelen en door het samenspel te organiseren met betrokken partijen. LNVN stelt daarbij drie hoofdpijgaven centraal:

Bevorderen van een toekomstbestendig voedsel-, land- en tuinbouwsysteem

De Nederlandse landbouw, tuinbouw en visserij zijn van grote waarde. Hoogwaardige productie gaat samen met een hoog niveau van kennis, technologie en innovatie. Ondanks grote inspanningen in de afgelopen decennia, blijft het in balans brengen van alle (fysieke) activiteiten in Nederland met de beschikbare milieugebruiksruimte een uitdaging. Bedrijven zoeken naar duidelijkheid en perspectief om de toekomst van hun bedrijf vorm te geven, passend bij verschillende verdienmodellen en de regionale context. Aan de consumptiekant zijn belangrijke bijdragen voor de verduurzaming en vermindering van (over)consumptie en verspilling nodig. Waaronder de ontwikkeling naar een andere balans plantaardig-dierlijk geconsumeerde eiwitten.

Voor producenten wil LNVN met duidelijke normen en opties voor innoveren, stoppen, verplaatsen, extensiveren en verduurzamen; maar ook via de ontwikkeling van onder andere doelsturing en kritische prestatie indicatoren langjarige duidelijkheid bieden over prestaties voor duurzaamheid en dierenwelzijn zodat ondernemers hier zelf ook meer op kunnen sturen.

Markt- en ketenpartijen, consumenten en overheden hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om duurzame prestaties beter te laten lonen. Ook op internationaal en Europees niveau is samenwerking nodig om afspraken te maken voor een gelijk speelveld, bijvoorbeeld voor duurzaamheidsstandaarden, maar ook voor natuurherstel en klimaatneutraliteit.

Versterken natuur en biodiversiteit, bewegen naar een natuurinclusieve samenleving

Binnen Nederland werkt LNVN, met de provincies, aan het herstel en de ontwikkeling van nieuwe natuur. Als de ecosystemen niet goed functioneren komen ook de 'diensten' die natuur levert, zoals voedsel- en drinkwatervoorziening, in gevaar. Daarnaast heeft natuur een intrinsieke waarde. Maar, niet alleen in natuurgebieden moeten we de natuur versterken, ook in het stedelijk en agrarisch gebied, en in het water. In alle besluiten en handelingen willen we dat de effecten op de natuur en kansen die natuur en natuurlijke processen bieden een vanzelfsprekend vertrekpunt zijn. Dit vraagt om een omslag in gedrag, waar mee we de beweging maken naar een natuurinclusieve samenleving. Natuurlijke processen kunnen dan beter benut worden bij maatschappelijke opgaven zoals brede welvaart, klimaatadaptatie en voedselvoorziening.

Verantwoorde realisatie in het landelijk gebied

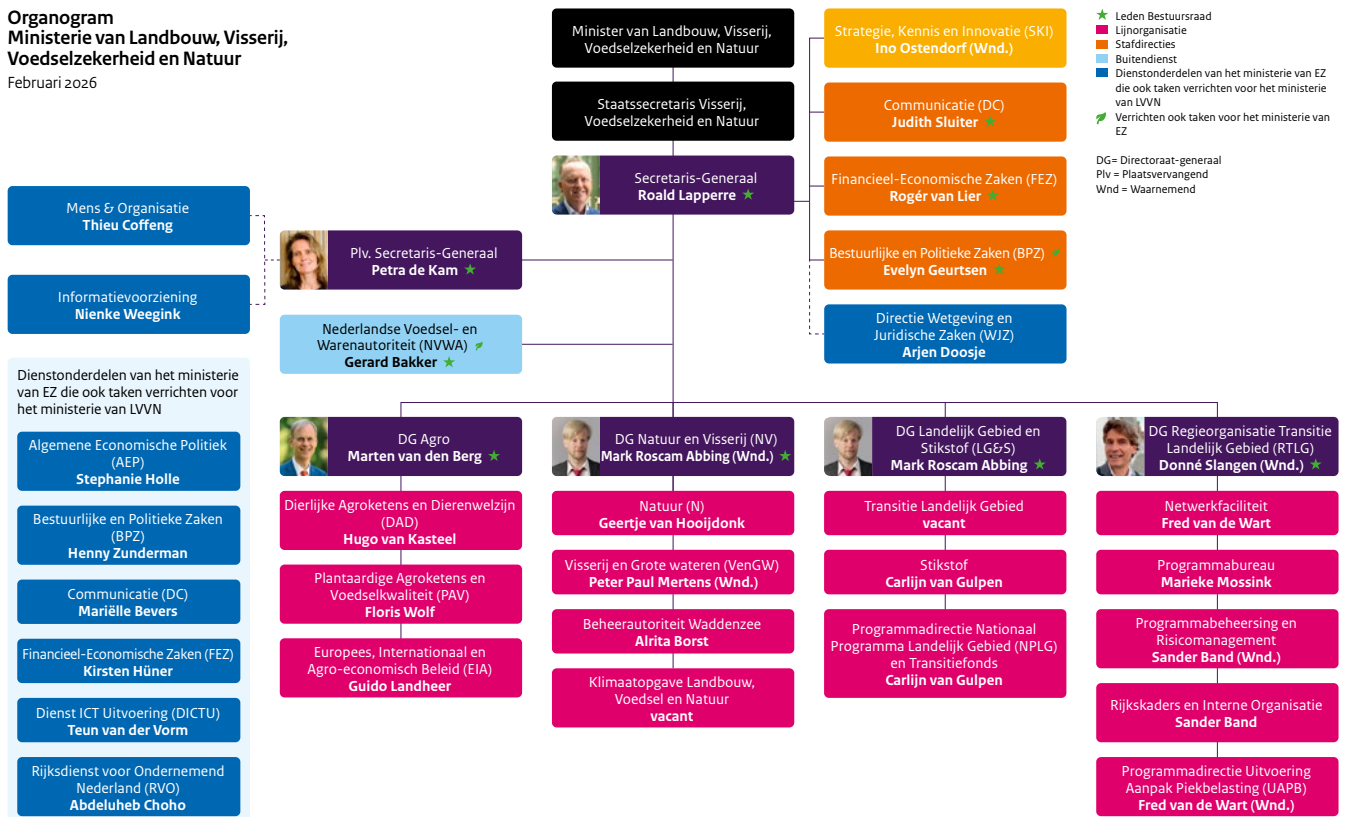
In het landelijk gebied speelt een veelheid aan ruimtelijke opgaven: het inpassen van duurzame energieopwekking, klimaatadaptatie, circulaire economie en andere bedrijvigheid, woningen, infrastructuur en uiteraard voedselproductie en natuur. In de ruimtelijke inpassing zal het natuurlijk systeem (bodem en water) meer gevolgd worden. Natuurherstel betekent ook dat de voedselproductie op plekken nabij stikstofgevoelige natuur meer beperkingen zal kennen dan elders. Om de transitie op een verantwoorde manier vorm te geven is het van belang dat LNVN breed kijkt naar wat de maatregelen betekenen voor de mensen die er wonen en werken; en dat er samenhang gebracht wordt in het behalen van de doelen. Naast generiek beleid draagt een gebiedsgerichte en ondernemers specifieke aanpak bij aan het behalen van de doelen, met name in gebieden waar meerdere opgaven spelen. Daarbij kan aansluiting gezocht worden op het landschap en de identiteit van een gebied, evenals de processen die al eerder in gang zijn gezet. In de komende jaren zullen agrarisch ondernemers in met name sectoren en gebieden met grote externe effecten stappen zetten naar een andere manier van bedrijfsvoering. Ook zijn er ondernemers die zullen besluiten hun bedrijf te beëindigen. Zowel voor ondernemers die stoppen als ondernemers die doorgaan is aandacht in de ontwikkeling van beleid en in uitvoering.

Deze drie lijnen geven weer waar LNVN naartoe werkt. Dat vraagt op vele onderdelen uitwerking. Onze kennis en ervaring dragen wij aan om tot politieke besluitvorming te komen over beleid, maatregelen en middelen. Daarbij werken wij intensief samen met belanghebbenden, uitvoeringsorganisaties en onze toezichthouder: de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Hoe is LVVN georganiseerd?

Organogram Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Februari 2026

De secretaris-generaal

De secretaris-generaal (SG) heeft de dagelijkse leiding over het ministerie van LNV als geheel. De SG is op ambtelijk niveau eindverantwoordelijk voor alle beleidsmatige en organisatorische zaken en is de voornaamste adviseur van de bewindspersoon van LNV. Daarnaast is de SG voorzitter van de Bestuursraad LNV, die verder bestaat uit de directeuren-generaal, de plaatsvervangend SG, de directeur Financieel-Economische Zaken (FEZ), de directeur Bestuurlijke en Politieke Zaken (BPZ), de directeur Directie Communicatie (DC) en de Inspecteur-Generaal NVWA. De leden van de Bestuursraad LNV sturen gezamenlijk de ambtelijke organisatie aan en spreken wekelijks gezamenlijk over de strategische onderwerpen op het beleidsterrein van het ministerie van LNV.

De volgende directies vallen onder de verantwoordelijkheid van de SG:

- de directie Financieel-Economische zaken (FEZ);
- de directie Bestuurlijke en Politieke zaken (BPZ);
- de directie Strategie, Kennis en Innovatie (SK&I);
- de directie Communicatie (DC);
- de directie Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ), welke gedeeld wordt met de departementen EZ/KGG.

De inhoudelijke en procesmatige aansturing op het onderwerp 'Strategie' valt ook rechtstreeks onder de SG. Tevens is het eigendom van de NVWA, Staatsbosbeheer en het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) bij de SG ondergebracht.

De plaatsvervangend secretaris-generaal

De plaatsvervangend secretaris-generaal (pSG) is verantwoordelijk voor de concernbedrijfsvoering en de aansturing en interdepartementale samenwerking hierop. De pSG is gedelegeerd opdrachtgever van de organisatieontwikkeling en het begeleiden van organisatieprojecten die voortvloeien uit wijzigingen in de organisatie. Op het gebied van informatievoorziening, informatiehuishouding en ICT vervult de pSG de rol van concern-CIO en is zij verantwoordelijk voor het ontwikkelen van informatiebeleid, de toetsing van grote risicovolle ICT-projecten, informatiebeveiliging en advisering van de bewindspersonen en DG's op het gebied van risico's en kansen bij de uitvoering van beleidsprogramma's met een ICT-component. De pSG vervangt de SG wanneer die afwezig is en bestuurlijke vertegenwoordiging van LNV gewenst is. Tevens vervult de pSG het gedelegeerde eigendom richting de zelfstandige bestuursorganen (zbo's). De volgende directies, diensten en onderdelen vallen onder de verantwoordelijkheid van de pSG:

Gedeelde dienstverlening met EZ/KGG

- de directie Mens en Organisatie (M&O)
- de directie Informatievoorziening (IV)
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
- Dienst ICT Uitvoering (DICTU)

Zelfstandige bestuursorganen:

- Grondkamers en Kamer voor de Binnenvisserij
- Stichting Skal Biocontrole
- Gezondheidsdienst voor Dieren
- Controle Orgaan Kwaliteits Zaken
- Centrale Commissie Dierproeven
- Rendac BV
- Raad voor Dierenaangelegenheden
- Raad voor Plantenrassen
- Nationaal Groenfonds
- Stichting Kwaliteits-controle-bureau
- Stichting Nederlandse Algemene Kwaliteitsdienst Tuinbouw
- Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen
- Stichting bloembollenkeuringsdienst
- Stichting Bureau Erkenningen

Directeur-generaal Agro

Directoraat-generaal (DG) Agro is verantwoordelijk voor en duurzaam, toekomstbestendig en innovatief landbouw- en voedselsysteem. Die verantwoordelijkheid betreft de hele keten: van productie en distributie tot aan consumptie. Samen met belanghebbenden werkt DG Agro aan de betrouwbare en innovatieve productie van betaalbaar en veilig voedsel, waarbij een duurzaam verdienvermogen voor agrarische ondernemers gegarandeerd is. Daarvoor zorgen we voor een sterke verbinding met internationale markten en willen we mondiaal leidend blijven op het gebied van technologische ontwikkelingen. Het voedselsysteem van de toekomst is dierwaardig, draagt bij aan natuur en landschap en gaat gepaard met minimale verontreiniging van het milieu. Het is bestand tegen de effecten van klimaat en andere schokken.

In de transitie van het voedselsysteem liggen rollen en verantwoordelijkheden voor de overheid, de ondernemer, banken, markt- en ketenpartijen, maatschappelijke organisaties en de consument. DG Agro bekijkt met hen manieren waarop zij hun rol in kunnen of moeten vullen. We zijn doorlopend met belanghebbenden in gesprek. We geven duidelijkheid over de impact van vastgestelde en toekomstige maatregelen. Daar waar overheidssteun nodig is, ontwerpen we, in overleg met de uitvoeringsdiensten, de instrumenten die dit mogelijk maken. We dragen bij aan convenanten of andere afspraken met belanghebbenden.

Actuele thema's zijn bijvoorbeeld doelsturing en een nieuwe institutionele structuur voor publiek-private samenwerking.

Het landbouwbeleid is primair communautair belegd. Dit betekent dat de EU een sleutelrol speelt in de transitie van het voedselsysteem. DG Agro draagt actief bij aan de vormgeving, bijsturing en uitvoering van het landbouwbeleid, waaronder het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), en andere voor DG Agro relevante kaders die in EU-verband bepaald worden. Andersom zorgt DG Agro voor doorvertaling van deze kaders naar Nederlands beleid en de implementatie daarvan.

Hoewel het hierboven hoofdzakelijk gaat over het landbouw- en voedselsysteem, werkt DG Agro ook aan thema's die daar nauw mee verbonden zijn. Te denken valt dan aan beleid voor dieren buiten de veehouderij — zoals gezelschapsdieren en proefdieren — sierteelt en glastuinbouw.

DG Agro is ook een centrale speler in de borging van de samenwerking met uitvoering, handhaving en toezicht(-systeem). Dit houdt het (coördinerend) opdrachtgeverschap in voor, evenals een nauwe wisselwerking met, organisaties als RVO en NVWA en enkele zelfstandige bestuursorganen; en nauwe samenwerking medeoverheden (provincies, gemeenten en waterschappen).

De Chief Veterinary Officer (CVO) en de Chief Phytosanitary Officer (CPO) vinden hun thuisbasis bij DG Agro. De CVO informeert en adviseert de politieke top over veterinaire kwesties (en volksgezondheidskwesties) met nadruk ligt op veterinaire-technische inhoud. De CVO is het gezicht van het veterinaire beleid in binnen- en buitenland. De CPO is de plantaardige tegenhanger van de CVO. De CVO is ook de klachtambtenaar voor het Veterinair Tuchtcollege.

Directeur-generaal Natuur en Visserij

Bij het Directoraat-generaal Natuur en Visserij (DG N&V) werken we aan het beschermen, versterken en duurzaam benutten van natuur en biodiversiteit, mede in relatie tot klimaat- en natuurdoelen. Mensen brengen graag tijd door in de natuur. Tegelijkertijd is natuur noodzakelijk voor onder meer klimaatmitigatie en -adaptatie, omgevingsveiligheid en de kwaliteit van water, lucht en bodem. Biodiversiteit vormt daarmee de basis onder onze brede welvaart en een belangrijke randvoorwaarde voor onze economie. Dit vormt een belangrijke pijler voor het beleid.

We werken in het natuurbeleid langs twee samenhangende sporen waarbij we streven naar meer en betere natuur, en naar een natuurinclusieve samenleving. Niet alleen wordt gewerkt aan de bescherming en verbetering van natuur in Nederland (op land en in het water), maar ook aan het verkleinen van

negatieve gevolgen van handelen op de biodiversiteit elders in de wereld.

Ons visserijbeleid is gericht op een visserijsector die qua aard en omvang past binnen de ecologische draagkracht van de wateren, waarin tegelijk perspectief bestaat voor de vissers en het belang van voedsel uit zee wordt onderkend.

Natuur- en visserijbeleid worden voor een belangrijk deel Europees en/of mondiaal bepaald. Daarom zetten we actief in op het onderhouden en versterken van een breed Europees en internationaal netwerk, net als op de beïnvloeding van internationale besluitvormingsprocessen, zoals de beleidsvorming rondom het Gemeenschappelijk Europees Visserijbeleid en afspraken in het kader van het VN Biodiversiteitsverdrag.

Tot slot valt het programma Klimaatopgave (PKO) onder aansturing van dit DG voor het hele departement.

Directeur-generaal Landelijk Gebied en Stikstof

Het directoraat-generaal Landelijk gebied en Stikstof (DG LG&S) richt zich op het versterken van de beleidsmatige aanpak en transitie van het landelijk gebied. Het DG werkt interdepartementaal en interbestuurlijk, vanwege de gedeelde verantwoordelijkheid voor het stikstof- en natuurbeleid en de gedeelde opgaven voor water en klimaat. Ook stelt het de normen en kaders voor stikstof- en natuurmaatregelen, waaronder ook vergunningverlening. DG LG&S is verantwoordelijk voor beleidskaders van de gebiedsplannen en het sturen op de nationale opgaven. Op die manier ontstaat perspectief voor toekomstbestendige landbouw en andere ruimtelijke functies, zoals wonen, verkeer en industrie.

Ons doel is het structureel reduceren van de totale hoeveelheid stikstofdepositie in Nederland en herstel en versterking van natuur, zodat de Natura 2000-gebieden in Nederland een gunstige staat van instandhouding bereiken. Tegelijkertijd willen we ervoor zorgen dat er ruimte vrijkomt voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen in ons land. Denk hierbij aan infrastructuur, bedrijvigheid, woningbouw, veiligheid, klimaat en landsverdediging.

Dit doen we door te werken aan een robuust en houdbaar systeem en een pakket aan maatregelen, via een wet en een structurele aanpak waarmee de reductie voor de lange termijn geborgd is. We maken onderscheid tussen het mogelijk maken van een verantwoorde toestemmingsverlening op de korte termijn en maatregelen die direct gericht zijn op duurzaam natuurherstel. We zorgen hierbij voor een evenwichtige, navolgbare en onderbouwde besluitvorming die bijdraagt aan de oplossing van het stikstofprobleem en die recht doet aan de belangen van onze partners.

Directeur-generaal Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied
Directoraat-generaal Regieorganisatie Transitie Landelijk
Gebied (DG RTLГ) heeft als missie: Het Rijk en de provincies,
waterschappen en gemeenten in staat stellen te komen tot een
succesvolle realisatie van de drie hoofdopgaven van LVVN in
het landelijk gebied.

Het gaat hierbij om aspecten die in nauwe samenwerking met
de decentrale overheden worden opgepakt. DG RTLГ faciliteert
en participeert bij de uitvoering van gebiedsspecifieke
uitdagingen voor agrarisch ondernemers en opgaven voor
natuur, water en klimaat. Dit doet DG RTLГ gebiedsgericht
door bij te dragen aan de gebiedsplannen van decentrale
overheden en de realisatie daarvan. En door ondernemersge-
richt te werk te gaan, bijvoorbeeld via de Aanpak Piekbelasting
en de maatwerkbenadering van PAS-melders. DG RTLГ
beheert ook de Nationale Grondbank met het Rijksvastgoed-
bedrijf als uitvoerder. De Nationale Grondbank zorgt voor een
betere grondmobiliteit die bijdraagt aan het halen van die
doelen en is een cruciaal onderdeel in de gebiedsaanpak.
De Nationale Grondbank werkt op basis van aankoopverzoeken
van provincies en agrariërs die deelnemen aan beëindigings-
regelingen.

De Nationale Grondbank werkt ook samen met de andere
rijkspartners als VRO, Defensie, I&W/RWS als het gaat om
verwerven en beschikbaar stellen van een grondportefeuille.
In dit kader speelt de uitwerking van de motie Gabriëls om een
aanvullende rijksgrondbank (Landelijke Integrale Grondbank)
voor aankoop van gronden voor alle Rijksdoelen in het
landelijk gebied.

DG RTLГ richt de inzet op vier prioritaire gebiedstypen:
overgangsgebieden rond stikstofgevoelige Natura-2000
gebieden, beekdalen, veenweidegebieden en grondwater-
beschermingsgebieden. Omdat niet alles overal en tegelijk
kan, legt DG RTLГ de focus op dit moment op de 5 zogenaamde
clustergebieden (Veluwe, Peel, Groene Hart, Noordwest
Overijssel en Hart van het Noorden) waar de opgaven het
grootst zijn. De uitvoeringsgerichte en gebiedsgerichte aanpak
die hier wordt toegepast richt zich op interbestuurlijke
samenwerking en het versterken en versnellen van de uitvoe-
ring. De aanpak benut onder meer de middelen die voortvloeien
uit het start- en vervolgpakket van de MCEN en middelen die
eerder al aan provincies zijn verstrekt voor versnellings- en
koplopermaatregelen (ruim 2 miljard euro) via de Regeling
provinciale maatregelen landelijk gebied. Tevens monitoren
we de voortgang van deze maatregelen.

DG RTLГ fungeert ook als ‘tussenorganisatie’ die de verbinding
versterkt tussen beleid en uitvoering. We zetten ons ervoor in
dat vanuit het beleid consistente, werkbare en uitvoerbare
doelen worden geformuleerd met een zodanige mate van
concreetheid dat de provincies er in gebiedsprocessen, in
samenwerking met de andere drie overheden en maatschap-
pelijke partners en inwoners, mee aan de slag kunnen.

Signalen uit de praktijk over het niet functioneren of ontbreken
van beleid brengen we in Den Haag onder de aandacht.

Kortom, DG RTLГ faciliteert en stimuleert het gezamenlijk
invulling geven aan het interbestuurlijk, integraal, gebieds-
gericht en ondernemersgericht werken als werkwijze. Hierbij
richt RTLГ zich niet alleen op decentrale overheden maar ook
op samenwerking met bijvoorbeeld kennisinstellingen en
maatschappelijke organisaties. Tevens voert RTLГ regie op het
netwerk van rijksuitvoeringsorganisaties (zoals Rijkdienst voor
Ondernemend Nederland, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer,
Kadaster) waarbij we afspraken maken over hoe de kennis en
expertise van dit netwerk kan worden ingezet voor gebieds- en
ondernemersgerichte realisatie van de opgaven. Bij RTLГ zien
we het belang van een lerende aanpak en we passen die actief
toe. We opereren in een politiek gevoelige omgeving waar nog
niet alles is uitgekristalliseerd en het dus belangrijk is om
flexibel te opereren en adaptief te reageren op de continu
veranderende omstandigheden. We werken vanuit vertrouwen
en transparantie.

Daarnaast is RTLГ verantwoordelijk voor crisiscommunicatie
met de decentrale overheden. De Minister van LVVN heeft een
aantal bevoegdheden om maatregelen te nemen bij crisissitu-
aties. Denk hierbij aan dier- en plantenziekten en voedsel- en
diervoederveiligheid. RTLГ verzorgt hierbij de tijdige en
wederkerige informatievoorziening richting het openbaar
bestuur in de regio.

In overleg zijn onderstaande dossiers, vooruitlopend op een
besluit over het voorgenomen LVVN organisatiebesluit in het
kader van de reorganisatie, ondergebracht bij de waarnemend
DG RTLГ en kwartiermakend DG Realisatie:¹

Beheerautoriteit Waddenzee
Natuurvergunningen
Natuurbeleid Grote Wateren
Programmatische Aanpak Grote Wateren, waterbeleid,
Waddenunit en Waddenbeleid
Agrarisch Natuurbeheer
Programma Natuur
Aanpak Veenweide
Regieorganisatie GLB

Reorganisatie

Het ministerie van LVVN is op dit moment bezig met een
reorganisatie. Om de maatschappelijke opgaven waar LVVN
voor staat succesvol aan te pakken is het nodig dat het
ministerie een robuuste en flexibele organisatie is waar beleid,
realisatie, uitvoering en toezicht herkenbaar en gelijkwaardig

De voorziene structuur laat zich samenvatten als:

De DG's zijn:

- DG Voedsel en Landbouw (DG V&L)
- DG Natuur, Landelijk Gebied en Visserij (DG NLGV)
- DG Realisatie (DG R)

De beleidsdirecties zijn:

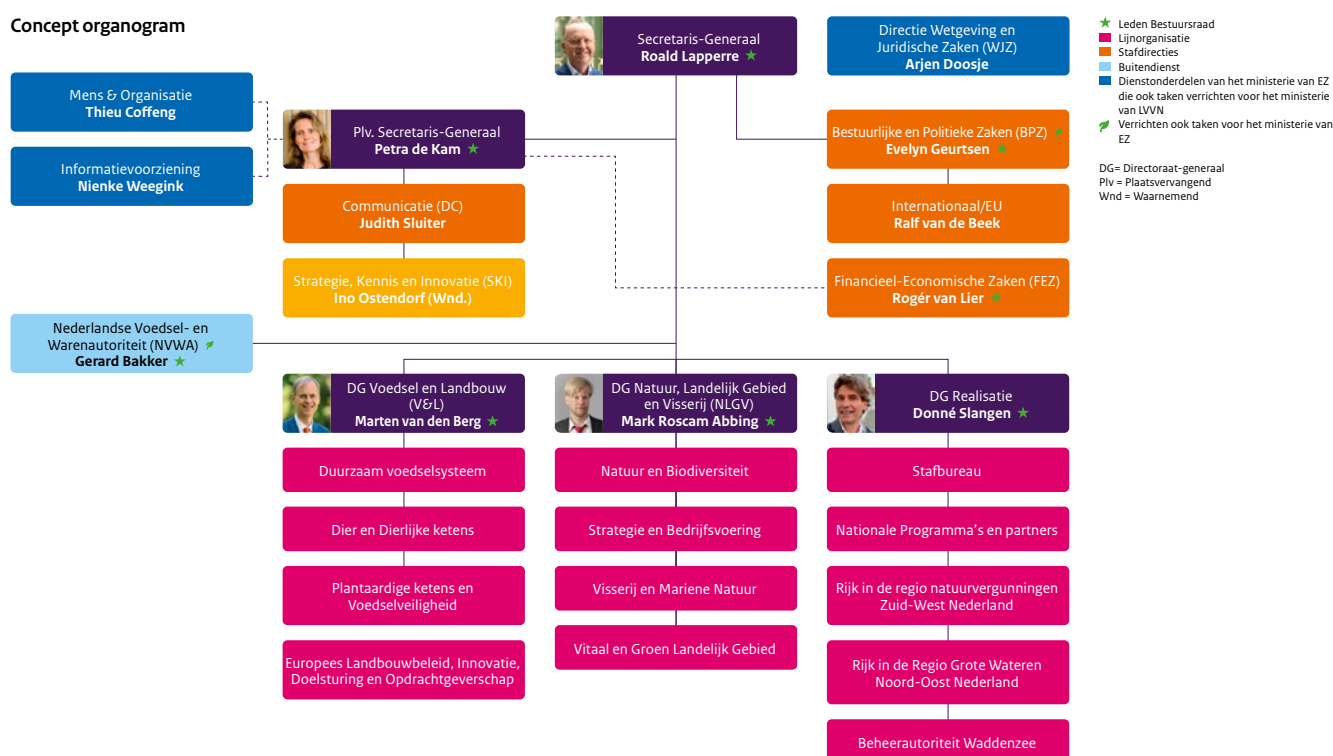
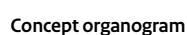
- Strategie, Kennis en Innovatie (SK&I)
- Internationaal en EU (IEU)

De stafdirecties zijn:

- Financieel-Economische Zaken (FEZ)
- Communicatie (DC)
- Bestuurlijke en Politieke Zaken (BPZ)

De volgende organisatieonderdelen zijn onderdeel van het ministerie van Economische Zaken (EZ) en leveren diensten aan het ministerie van LNVN, het ministerie van EZ en het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG):

- Informatie Voorziening (IV)
- Mens & Organisatie (M&O)
- Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ)
- Algemene Economische Politiek (AEP)
- Financiële Diensten en Administratie (FDA)
- Wet Open Overheid (WOO) - werktitel, is nog in ontwikkeling

Hoe werkt LVVN

Overlegstructuren

Als bewindspersoon heeft u overleggen binnen en buiten het departement, met andere departementen en met het parlement. Een deel van deze vergadermomenten staat vast, zoals de ministerraad en een aantal van de interne overleggen met beleid en staf. Ook heeft u periodiek overleg met de SG. De aard en frequentie van de verschillende interne overleggen wordt nader met u afgestemd: u ontvangt hierover separaat een nota. Het secretariaat beheert uw agenda.

Onderraden, Ministerraad en Rijksministerraad

De ministerraad vergadert in de regel elke vrijdag om 10.00 uur bij het ministerie van Algemene Zaken (AZ). De Rijksministerraad (ministerraad plus de gevolmachtigde ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten) vergadert eens per drie weken, voorafgaand aan de reguliere ministerraad. Alle ministers nemen plaats in de (Rijks)ministerraad. Staatssecretarissen kunnen deelnemen aan de (Rijks)ministerraad wanneer relevante agendapunten daartoe aanleiding geven.

Elke dinsdagochtend vinden de onderraden van de ministerraad plaats. Bij de onderraden is per deelnemende bewindspersoon een begeleidende ambtenaar aanwezig, in de meeste gevallen de inhoudelijk betrokken directeur-generaal of directeur. Samen met andere bewindspersonen neemt u plaats in de onderraden in wisselende samenstellingen. Welke bewindspersonen deelnemen aan een onderraad is afhankelijk van de afspraken die over de samenstelling van onderraden worden gemaakt in het constituerend beraad.

Van AZ ontvangen alle bewindspersonen het Handboek voor Aantredende Bewindspersonen (het 'Blauwe Boek'). Hierin staat onder andere de werkwijze van de ministerraad en onderraden beschreven. Vanuit het departement ontvangen de bewindspersonen een schriftelijke voorbereiding op de ministerraad en onderraden: voor alle stukken worden ambtelijke adviezen gemaakt. Het departement maakt een geannoteerde ministerraadsagenda.

Bestuurlijk overleg

Bewindspersonen voeren regelmatig verschillende soorten bestuurlijk overleg (BO). De BO's zijn gericht op interbestuurlijke besluitvorming over een breed scala aan onderwerpen. Agenda en deelnemers verschillen per onderwerp. De ministers zijn voorzitter van een aantal BO's. Ook kunnen de

bewindspersonen deelnemen aan overleggen die gedeeltelijk of geheel onder voorzitterschap van een ander ministerie vallen.

Europees en internationaal

De bewindspersonen nemen voor de onderwerpen die onder hun verantwoordelijkheid vallen deel aan de Europese vakraden, bijvoorbeeld de Landbouw en Visserij Raad (LVR). De directie Europees Internationale Aangelegenheden (EIA) bereidt de deelname aan deze vakraden voor u voor.

Parlementair

De Eerste en Tweede Kamer zullen op geëigende momenten met u het gesprek willen voeren over het door u gevoerde beleid, voorgestelde wetgeving, de begroting en/of de actualiteit. In uw eerste dagen ontvangt u een introductie op de verschillende soorten debatten en parlementaire contactmomenten.

Politieke contacten onderhoudt de bewindspersoon zelf en/of via de politieke assistent(e). In de gewijzigde *Aanwijzingen inzake externe contacten* (2020) wordt ruimte geboden voor contact tussen Kamerleden en ambtenaren, via de parlementaire contactpersoon. Met toestemming van de bewindspersonen kunnen ambtenaren informatie verstrekken aan Kamerleden of commissies, bijvoorbeeld in de vorm van technische briefings. Verzoeken van Kamerleden om feitelijke informatie kunnen door de parlementaire contactpersoon van ieder departement zonder tussenkomst van de bewindspersoon worden afgedaan. Voor contacten met de ambtenaren van de Kamers (bijvoorbeeld de griffiers van de vaste commissies) is de parlementaire contactpersoon ook het eerste aanspreekpunt.

Stukkenstroom

U ontvangt al uw stukken, conceptbrieven, verslagen, voorstellen e.d. voorzien van een nota. Via een nota wordt u geïnformeerd of om een besluit gevraagd aan de hand van een vast format. De nota's ontvangt u dagelijks digitaal via de daarvoor gebruikte applicatie. U kunt de stukken gedurende de dag of onderweg naar huis afdoen. Zodra u de nota voorzien heeft van uw reactie, gaat deze terug naar de directie of – in het geval van Kamerbrieven – richting de Tweede of Eerste Kamer. In uw eerste werkweek krijgt u uitleg over de werking van de stukkenstroom.

Transparantie

Voor de informatieverstrekking aan parlement en samenleving zijn twee wetten van belang:

1. de Grondwet met de ongeschreven actieve inlichtingenplicht aan het parlement.
2. De Wet open overheid (Woo), voor informatieverstrekking aan de samenleving.

Artikel 68 van de Grondwet betreft de inlichtingenplicht van ministers en staatssecretarissen aan de Kamers. Daarnaast bestaat er ook een actieve inlichtingenplicht voor ministers en staatssecretarissen die voortvloeit uit de vertrouwensregel. Schending van deze informatieplicht kan leiden tot een schending van de vertrouwensregel. Bewindspersonen verstrekken inlichtingen, zowel actief (bijvoorbeeld door Kamerbrieven te sturen) als passief op verzoek van de Kamer. Om de informatievoorziening aan het parlement te verbeteren, worden sinds juli 2021 door alle ministeries zogenaamde beslisnota's actief openbaar gemaakt. Dit zijn departementale nota's die de bewindspersonen hebben gebruikt voor de besluitvorming over Kamerstukken. Deze nota's worden in aanvulling op Kamerstukken openbaar gemaakt. Informatie die in strijd is met het belang van de staat wordt niet openbaar gemaakt. Persoonlijke beleidsopvattingen worden wel openbaar gemaakt. Dit is ook het geval als Kamerleden gericht vragen om specifieke documenten. Een extern evaluatieonderzoek van de aanpak van beslisnota's werd in 2025 aan de Kamer gezonden; op korte termijn zal de kabinetsreactie op dit onderzoek worden vastgesteld.

De Wet open overheid (Woo) verankert het recht op toegang tot overheidsinformatie voor iedereen. Dit recht wordt op twee manieren vormgegeven, namelijk door het actief openbaar maken van overheidsinformatie en door openbaarmaking op verzoek (passieve openbaarmaking). In de wet zijn zeventien categorieën informatie opgenomen, die op termijn verplicht actief openbaar gemaakt moeten worden. Een eerste tranche met vijf categorieën trad in november 2024 in werking. Daarnaast staat in de wet een inspanningsverplichting van bestuursorganen om te werken aan betekenisvolle openbaarmaking van informatie die aansluit op de informatiebehoefte. Deze bepaling is in 2024 en 2025 verder uitgewerkt, in het kader van een brede visie op openbaarmaking. Daarnaast kan iedereen op grond van de Woo een informatieverzoek indienen, een zogeheten Woo-verzoek. In juni 2025 is in bestuursraden van EZ/KGG en LVVN het besluit genomen een directie open overheid op te richten, in 2026 wordt gewerkt aan ophanging en inrichting. Op dit moment wordt het beleid rond openbaarheidsvraagstukken door het programma Transparantie in Informatie vormgegeven.

Uitvoeringslandschap

Overzicht uitvoeringslandschap LVVN

De uitvoering van publieke taken bij het ministerie van LVVN is grotendeels belegd bij uitvoeringsorganisaties. Het uitvoeringslandschap van LVVN is breed en divers. De aan LVVN verbonden organisaties hebben verschillende verschijningsvormen, zoals agentschap, zelfstandig bestuursorgaan (zbo), rechtspersoon met een wettelijke taak (rwt) en/of een stichting. Voor een deel van de organisaties waarbij we taken beleggen, is de minister naast opdrachtgever tevens eigenaar, zie hieronder een overzicht. De NVWA als agentschap en de zbo's zijn hier een voorbeeld van. Andere uitvoerders zijn niet aan de minister ondergeschikt, maar handelen wel op grond van een mandaat namens de minister. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voert bijvoorbeeld veel LVVN-taken uit, maar valt formeel onder de minister van EZ.

Uw bevoegdheden als eigenaar zijn vastgelegd in respectievelijk de Regeling Agentschappen en de Kaderwet Zbo's. De wettelijke basis voor rwt's ligt in de Comptabiliteitswet. Daarnaast geldt dat de publiekrechtelijke zbo's bij wet zijn ingesteld; zo is bijvoorbeeld de Kamer voor de Binnenvisserij

ingesteld in de Visserijwet van 1963. Voor de privaatrechtelijke zbo's geldt dat de taken in wet- en regelgeving zijn vastgelegd (w.o. Landbouwkwaliteitswet en de Wet Dieren). Uitzondering op bovenstaande is Staatsbosbeheer (SBB) die niet onder de Kaderwet Zbo's valt in verband met ontbreken van openbaar gezag (nemen van besluiten met rechtsgevolg), maar een eigen wet heeft: de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer van 1998.

De eigenaar is verantwoordelijk voor vraagstukken die het zbo of agentschap als organisatie raken, zoals de organisatorische fitheid, de taak-middelendiscussie en de continuïteit van de samenwerking tussen het ministerie en de uitvoeringsorganisatie. De eigenaar fungeert zo als toezichthouder op de opdrachtgever-opdrachtnemer relatie heeft daarbij de nodige bevoegdheden zoals het goedkeuren van begroting, jaarrekening en tarieven en (her)benoeming van bestuurders. De eigenaar werkt samen met de opdrachtgever(s) en de uitvoeringsorganisatie als opdrachtnemer aan de maatschappelijke opgaven van LVVN en aan een optimale dienstverlening voor burgers en/of bedrijven, waarbij de diensten worden geleverd tegen een bij voorkeur kostendekkend en maatschappelijk verantwoord tarief.

	Agentschap	ZBO publiek	ZBO privaat	RWT
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)	X			
Gezondheidsdienst voor Dieren (GD)				X
Raad voor Plantenrassen (RvP)		X		
Centrale Commissie Dierproeven (CCD)		X		
College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb)		X		X
Staatsbosbeheer (SBB)		X		X
Wageningen Research				X
Stichting Kwaliteits-Controle-Bureau (KCB)			X	X
Stichting Nederlandse Algemene Kwaliteitsdienst Tuinbouw (Naktuinbouw)			X	X
Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen (NAK)			X	X
Stichting Bloembollenkeuringsdienst (BKD)			X	X
Stichting Skal Biocontrole			X	X
Stichting Controle Orgaan Kwaliteitszaken (COKZ)			X	X
Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL)		X		X
Rendac BV				X
Stichting Bureau Erkenningen			X	X
Grondkamers		X		
Kamer voor de Binnenvisserij		X		

De Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA)

In het kort

De NVWA is een onafhankelijke toezichthouder die staat voor veiligheid van voedsel en consumentenproducten, dierenwelzijn en natuur. Met haar toezicht, beschermt de NVWA zeven publieke belangen: voedselveiligheid; dierenwelzijn; diergezondheid; tabaks- en alcoholontmoediging; productveiligheid; natuur & milieu; plantgezondheid. De NVWA werkt risicogericht en kennisgedreven: de kennis, instrumenten en bevoegdheden worden zoveel mogelijk daar ingezet waar het toezicht het hardst nodig is. Dit heeft de NVWA omschreven in haar visie op toezicht.² De NVWA is als baten-lastendienst onderdeel van het ministerie van LNV en heeft twee opdrachtgevers, het ministerie van LNV en het ministerie van VWS. Daarnaast houdt de NVWA toezicht op het handelsproces en slachtproces, op aanvraag van het bedrijfsleven. In totaal werken bij de NVWA ruim 4200 fte.

Wat is ons doel?

Iedereen moet erop kunnen vertrouwen dat voedsel en producten veilig zijn en dat we in Nederland zorgvuldig omgaan met dieren en de natuur. De NVWA ziet erop toe dat dit goed gaat. Als het bewust of onbewust toch fout gaat, grijpt de NVWA in. Zo draagt de NVWA bij aan een betrouwbare voedsel- en warenproductie en beschermt de NVWA de belangen van mens, dier en natuur.

Wat doen we?

Het toezicht strekt zich uit over de hele keten, van boer tot bord. Dit betekent: toezicht houden op bedrijven en locaties waar zich risico's kunnen voordoen, en een signalerende, reflectieve functie in de richting van beleid. De NVWA ziet erop toe dat bedrijven hun zaken goed op orde hebben om gezondheid, veiligheid en kwaliteit verder te verbeteren. De NVWA kijkt goed waar de grootste risico's zitten, zodat zij consumenten en anderen tijdig kan informeren als dat nodig is.

De NVWA is een handhavingsorganisatie in de brede zin van het woord. De NVWA houdt toezicht op de naleving van wet- en regelgeving door bedrijven. De NVWA richt zich op het beïnvloeden van nalevingsgedrag: o.a. door inspecties, opsporingsonderzoek en handhavingscommunicatie. Om inzicht te krijgen in de naleving heeft de NVWA naleefmonitors ontwikkeld.

Om import en export mogelijk te maken, houdt de NVWA toezicht op het handels- en slachtproces. Bedrijven die zich aan de wettelijke bepalingen houden, kunnen hun producten en dieren veilig in de handel brengen. De NVWA houdt dit toezicht op verzoek van bedrijven en richt zich daarbij op het

beoordelen aan de hand van specifiek vastgestelde eisen. Dit heeft tot doel deze producten en/of levende dieren in de handel te kunnen brengen binnen de EU, te kunnen exporteren buiten de EU of deze vanuit derde landen te kunnen importeren in Nederland/EU. De kosten van deze werkzaamheden worden in rekening gebracht bij het bedrijfsleven.

Bureau Risicobeoordeling en onderzoek (BuRO) is een onafhankelijk onderdeel van de NVWA. Dit is wettelijk vastgelegd. BuRO beoordeelt de chemische, biologische of fysische gevaren voor de volks-, dier- en plantgezondheid, het dierenwelzijn en de natuur op het werkteerrein van de NVWA. Wetenschappelijke risicoanalyses en risicobeoordelingen zijn de basis voor ketengericht en risicogericht werken en vormen daarmee een belangrijke pijler voor risicomanagement i.c. de prioritering en sturing van toezichtactiviteiten. Daarnaast heeft de NVWA de taak om op basis van risicobeoordeling te informeren over (mogelijke) gevolgen voor de volks-, dier- en plantgezondheid, het dierenwelzijn en de natuur. Door open te communiceren over risico's wordt het vertrouwen dat consumenten hebben in het (voedsel)veiligheidssysteem versterkt. In de risicocommunicatie wordt consumenten zo veel mogelijk een handelingsperspectief aangereikt.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

In het kort

RVO is dé publieke dienstverlener die ondernemers helpt naar een duurzame toekomst. Van de stimulering van innovatieve startups, tot de ondersteuning van boerenbedrijven naar een duurzaam landbouw- en voedselsysteem. RVO heeft meer dan 10 opdrachtgevers waarvan LNV, EZ en KGG de grootste opdrachtgevers zijn. RVO is ook opdrachtnemer voor andere departementen, provincies en de Europese Commissie. Door het brede opdrachtenpakket heeft RVO veel expertise en ervaring die gebundeld wordt via het transitiegericht werken. RVO doet dit in lijn met de opgaven uit het Witboek. RVO werkt op deze manier om consistentie en samenhang aan te brengen in de opdrachtenportefeuille en om kennis, inzichten en data rond transitie en opgaves bij elkaar te brengen

Ondernemers hebben te maken met een hoge regeldruk. Daarom werkt RVO continu aan vereenvoudiging van het instrumentarium via de dienstverlening, de opgavecyclus en via samenwerkingsnetwerken. Door de 'doenbaarheid' voor de ondernemer centraal te zetten, versterken we het ondernemersklimaat. RVO is een baten-lastendienst van EZ die bestaat sinds 2014 en is ontstaan uit een fusie van uitvoerende diensten. RVO is een organisatie met een omzet van circa 1,2 miljard euro in 2024, met circa 6.500 FTE (1.500 FTE voor de LNV-opdracht) en een organisatie met een klanttevredenheidscijfer van 7,8 (2024).

² Website NVWA: [Hoe we werken](#) | [Over de NVWA](#) | [NVWA](#).

Wat is ons doel?

RVO werkt als publieke dienstverlener voor ondernemers aan excellente publieke dienstverlening met zichtbare maatschappelijk impact. Met onze collega's op de beleidsdepartementen werkt de RVO samen om te komen tot geborgde en uitvoerbare beleidsinstrumenten. RVO vormt een verbindende schakel tussen beleid en ondernemers in het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen zoals het innovatievermogen, de energietransitie en de voedselagenda. Om meer impact te realiseren op de belangrijke maatschappelijke transitie is het zaak om het instrumentarium overzichtelijker, eenvoudiger en consistent te maken voor de ondernemer. De uitvoering moet daarom tijdig betrokken worden in het beleidsproces om te borgen dat beleidsdoelen haalbaar zijn en deze niet haaks staan op het bestaande instrumentarium. RVO sluit daarom bijvoorbeeld op uitnodiging graag aan bij rondetafelgesprekken en technische briefings in de Tweede Kamer (zoals over uitvoerbaarheid op het boeren erf en GLB post 2027). Een goed voorbeeld van betrokkenheid van RVO op een thema waar politiek, beleid en uitvoering samenkomen, is het advies dat RVO op verzoek van de Ministeriële commissie Economie en Natuurherstel heeft uitgebracht op het stikstof maatregelenpakket. Bij de uitvoering van haar taken werkt RVO intensief samen met andere uitvoeringsorganisaties, zoals de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) en de Kamer van Koophandel (KvK).

Wat doen we?

RVO geeft uitvoering aan verschillende taken om ondernemers te ondersteunen via de onderstaande instrumenten:

- Financiële ondersteuning zoals subsidies, fiscale regelingen, kredieten en garanties;
- Wettelijke taken zoals octrooiverlening, vergunningverlening, en handhaving;
- Kennis, informatie en advies zowel digitaal, telefonisch als door middel van evenementen etc.;
- Netwerken en verbinden van partners zoals via handelsmissies, matchmaking en publiek-private samenwerking.

RVO voert een groot pakket aan opdrachten uit voor LNVN (in 2026 circa € 365 mln.):

- voor DG Agro: Markt- en prijsbeleid, Gemeenschappelijk landbouwbeleid, Grondkamers, Landbouwwattachsés, Klimaatopdracht, Kennisopdrachten, Meststoffen, Plant en voedsel, Duurzame agrosectoren en dierlijke ketens, Wet dieren, Dierziektebestrijding, I&R (Identificatie en Registratie) van dieren.
- Voor DG NV: Wet natuurbescherming, CITES, Natuurschoonwet en Invasieve uitheemse soorten, Natura 2000, Landinrichtingsrente, Green Deals, Natuurambitie Grote wateren, Natuurinclusieve landbouw, Omgevingswet, Nationale parken, en visserijregelingen.

- Verder zijn er nog bijzondere opdrachten, zoals voor stikstof en grootschalige implementatietrajecten, zoals het Europees landbouw- en visserijfondsen en de aanpak piekbelasting.

Voor de landbouw voert RVO ook jaarlijks diverse regelingen en subsidies uit via de Gecombineerde opgave. Jaarlijks behandelt RVO ongeveer 54.500 Gecombineerde opgaves van landbouwers. Via de Gecombineerde opgave kunnen ook subsidies vanuit het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid aangevraagd worden (GLB). Het GLB bestaat al vanaf 1968 en wordt vanaf 2014 door RVO uitgevoerd. Voor de periode van 2021-2027 keert RVO 2,9 miljard euro uit aan Rechtstreekse betalingen aan landbouwers. Tussen de 25% en 30% van het budget van de Rechtstreekse betalingen is bedoeld voor betalingen aan de ecoregeling. Deze regeling draagt bij aan de verbetering van het klimaat, bodem en lucht, water, landschap en biodiversiteit.

Per 2025 werkt RVO met de meerjarenstrategie: Kompas voor een Duurzame Toekomst. Met deze nieuwe strategie scherpert RVO de visie en focus van de dienstverlening aan ondernemers aan. In de nieuwe organisatiestructuur staat impact maken langs de volgende transities centraal:

- Klimaat en energietransitie
- Transitie naar een duurzaam landbouw- en voedselsysteem
- Transitie naar een toekomstbestendige en digitale economie

Door transitiegericht te werken, wordt het perspectief van de ondernemer en de doorwerking van beleid duidelijker en kan hiermee rekening gehouden worden.

In het verleden was minder oog voor integraliteit, waardoor een complex en tegenstrijdig instrumentarium is ontstaan. Daarom wordt nu gewerkt aan de vereenvoudiging hiervan voor een efficiënte dienstverlening. RVO doet dit samen met beleid in de opgavecyclus, met de politiek en met andere uitvoeringspartners zoals met de Rijksuitvoeringsorganisaties en via de Actieagenda MKB.

Staatsbosbeheer (SBB)

In het kort

Staatsbosbeheer is opgericht in 1899 en heeft als wettelijke taak het beheren en duurzaam tot maatschappelijk nut brengen van de aan Staatsbosbeheer toevertrouwde terreinen. Staatsbosbeheer is sinds 1998 zelfstandig en als zbo aan LNVN verbonden.

Staatsbosbeheer beheert als grootste publieke uitvoeringsorganisatie in natuurbeheer ruim 268.000 hectare natuur, waaronder het merendeel van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, en biedt werkgelegenheid aan ca. 10.000 mensen. De kracht van Staatsbosbeheer ligt in de combinatie

van deskundigheid, schaalgrootte en maatschappelijke betrokkenheid.

Als rechtspersoon met een wettelijke taak vervult Staatsbosbeheer een sleutelrol in de uitvoering van nationaal en internationaal natuurbeleid en als verbindende schakel tussen beleid en praktijk. Staatsbosbeheer speelt als terrein-beherende organisatie namelijk een belangrijke rol in het realiseren van de internationaal afgesproken natuurdoelen, het behoud en herstel van de biodiversiteit, landelijke taken op gebied van natuur en landschap en provinciale/regionale gebiedsontwikkelingsopgaven. Vanuit die positie kan Staatsbosbeheer bijdragen aan een veerkrachtige natuur die bestand is tegen klimaatverandering en andere drukfactoren.

Wat is ons doel?

In januari 2026 heeft Staatsbosbeheer het ondernemingsplan geactualiseerd. Onder de titel 'In dienst van de toekomst 2026-2030' beschrijft Staatsbosbeheer de koers van de taakuitvoering in de komende jaren. Staatsbosbeheer legt de komende jaren meer nadruk op de uitvoering en versterking van regulier natuurbeheer. Daarnaast ontwikkelt Staatsbosbeheer nieuwe methoden om ecosystemen te herstellen en het vitale groene netwerk in Nederland en in Europese context te versterken. Gezonde bodems, vitale watersystemen en biodiversiteit staan daarbij centraal. Staatsbosbeheer werkt systeemgericht vanuit het belang van toekomstige generaties en met oog voor natuurlijke dynamiek. Dat vraagt om nauwe samenwerking met overheden, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, het benutten van natuurlijke oplossingen en voortdurende innovatie in het beheer.

Op basis van een visie op toekomstgericht natuurbeheer en kennis van de beheerpraktijk, maakt Staatsbosbeheer voor zijn gebieden inzichtelijk hoe met gerichte maatregelen de dynamiek van systemen zijn te herstellen, waar met beheer natuurlijke ontwikkelingen te bevorderen zijn of waar de keuze wordt gemaakt de beheerstrategie te veranderen omdat de bestaande doelen door klimaatverandering uit zicht zijn.

Wat doen we?

Natuur is een onmisbare basis voor een gezonde samenleving. Met kennis, ervaring en maatschappelijke inbedding zet Staatsbosbeheer zich in om natuur en samenleving met elkaar te verbinden. Staatsbosbeheer stelt gebieden open voor recreatie, biedt educatieve programma's en beheert cultureel erfgoed. Vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt spelen hierin een belangrijke rol. Zo wordt niet alleen de natuur versterkt, maar ook de verbinding tussen mens en landschap.

De samenwerking van Staatsbosbeheer met agrariërs wordt voortgezet, meer concreet de inzet op het gebied van Natuurinclusieve landbouw (NIL). NIL wordt ook opgeschaald naar gebiedsniveau. Staatsbosbeheer selecteert een aantal gebieden waar samen met een collectief van agrariërs een gebiedsplan gemaakt gaat worden met voorstellen voor versterking van (agrarisch) natuurbeheer en herstel van het (cultuurhistorisch) landschap.

In natuurgebieden rond steden werkt Staatsbosbeheer met gemeenten aan klimaatadaptatie en versterking van biodiversiteit, met oog voor een gezonde leefomgeving, ruimte voor ontspanning en betrokkenheid van bewoners bij de inrichting van hun omgeving.

Aanvullend op de basis recreatievoorzieningen biedt Staatsbosbeheer in gebieden met grote en bijzondere natuur- en recreatieve waarden, zoals de nationale parken en Unesco-gebieden, de kust, grote bossen, bijzondere landschappen en recreatiegebieden een unieke natuurbeleving aan. Dit kan alleen als daar voldoende financiële mogelijkheden voor zijn.

Staatsbosbeheer richt zijn bedrijfsvoering toekomstgericht en financieel robuust in. Processen worden vereenvoudigd en datagedreven, de organisatie wordt wendbaarder en meer divers en de financiële sturing wordt versterkt via een transparant kostprijsmodel en budgetsturing. Zo ontstaat een gezonde financiële basis die waarborgt dat beschikbare middelen volledig ten goede komen aan natuurbeheer.

Financiën

Het begrotingsproces

De rijksbrede begrotingscyclus bestaat uit drie fasen: voorbereiding, uitvoering en verantwoording. Dit geldt ook voor de begroting van LVVN. Een volledige cyclus neemt meer dan twee jaar in beslag, waardoor de werkzaamheden voor verschillende begrotingsjaren door elkaar heen lopen. Als bewindspersoon bent u bij alle drie de fases betrokken:

- **Voorbereiding** van de begroting door middel van besluitvorming over welk beleid wordt gevoerd en hoe middelen worden verdeeld.
- **Uitvoering** van het afgesproken beleid, en omgaan met o.a. vertragingen en kostenoverschrijdingen.
- **Verantwoording** over het beleid dat het voorgaande jaar is uitgevoerd, en controle door de Auditdienst Rijk (ADR, interne controleur van het Rijk) en de Algemene Rekenkamer (AR, externe controleur, Hoog College van Staat).

2026	2027	2028
Voorbereiding 2027	Voorbereiding 2028	Voorbereiding 2029
Uitvoering 2026	Uitvoering 2027	Uitvoering 2028
Verantwoording 2025	Verantwoording 2026	Verantwoording 2027

Voorbereiding

De voorbereiding van een nieuw begrotingsjaar begint ruim een jaar voordat de begroting in werking treedt. In deze fase brengen de directie Financieel-Economische Zaken (FEZ) en de beleidsdirecties in beeld welke mee- en tegenvallers er zijn, welke nieuwe uitgaven er nodig of gewenst zijn en waar besparingen mogelijk zijn. U wordt hierbij op de hoogte gebracht van de financiële en beleidsmatige afwegingen.

Het belangrijkste rijksbrede besluitvormingsmoment is de Voorjaarsnota. In het voorjaar leveren alle ministers de beleidsbrieven aan bij de minister van Financiën. In de beleidsbrief licht u uw beleidsvoornemens en begrotingsvoorstellen toe en kunt u indien van toepassing bij de minister van Financiën onderbouwen welk extra budget voor de komende jaren volgens u nodig is. Vervolgens vinden ambtelijke en politieke overleggen plaats. Deze overleggen leiden tot besluitvorming in de ministerraad, die wordt vastgelegd in de Voorjaarsnota.

Na afronding van de voorjaarsbesluitvorming wordt in de periode tot Prinsjesdag de ontwerpbegroting voor het komend jaar verder uitgewerkt. Ook vindt direct na het zomerreces opnieuw belangrijke besluitvorming plaats in de ministerraad, over zowel belastingen als begrotingen van ministeries.

Op Prinsjesdag presenteert de minister van Financiën de Rijksbegroting en de Miljoenennota aan de Tweede Kamer, inclusief de ontwerpbegroting van LVVN.

De bewindspersoon bepaalt in deze voorbereidingsfase de politieke koers, binnen de kaders van de begroting: welke beleidsvoornemens krijgen prioriteit en welke keuzes worden aan de ministerraad voorgelegd. U spreekt de minister van Financiën en overlegt met uw partijgenoten over de gezamenlijke positie in de ministerraad waar de Voorjaarsnota wordt besproken. U bent verantwoordelijk voor de inhoud van de LVVN-ontwerpbegroting en licht deze vervolgens toe in de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer.

Uitvoering

Na goedkeuring van de begroting door het parlement wordt het beleid in de begroting uitgevoerd. Tijdens het uitvoeringsjaar wordt u op de hoogte gehouden van financiële mee- en tegenvallers, en wordt geprobeerd vertraging zo veel mogelijk te voorkomen. In het geval dat er financiële wijzigingen zijn, worden deze verwerkt via suppletoire begrotingswetten:

- Eerste suppletoire begroting (in het voorjaar)
- Suppletoire begroting september
- Tweede suppletoire begroting (in het najaar)

Indien urgente situaties zich voordoen die niet kunnen wachten op reguliere besluitvormingsmomenten, kan een incidentele suppletoire begroting (ISB) worden ingezet.

Verantwoording

Na afloop van het begrotingsjaar stelt LVVN het departementale jaarverslag en de slotwet op. Deze stukken worden gecontroleerd door de ADR en beoordeeld door de AR. De minister is politiek verantwoordelijk voor de inhoud van het jaarverslag van LVVN. Op de derde woensdag in mei (Verantwoordingsdag) presenteert de minister van Financiën het Financieel Jaarverslag Rijk (FJR), inclusief alle departementale jaarverslagen, aan de Tweede Kamer. Daarna volgen het verantwoordingsdebat en de behandeling van de jaarverslagen.

Spelregels

Het begrotingsproces wordt bepaald door rijksbrede begrotingsregels. Dit zijn de belangrijkste uitgangspunten:

- De Comptabiliteitswet regelt de inrichting en het financieel en materieel beheer van de Rijksbegroting, en de controle en verantwoording van het Rijk.
- De Rijksoverheid heeft een hybride verslaggevingsstelsel. Departementen gebruiken een kas-verplichtingenstelsel,

waarin uitgaven en ontvangsten worden geregistreerd wanneer het geld daadwerkelijk wordt uitgegeven of ontvangen. Uitvoeringsorganisaties zoals agentschappen, rwt's en zbo's, en ook decentrale overheden, werken met een baten-lastenstelsel. Dit stelsel rekent kosten en opbrengsten toe aan de periode waarin prestaties of producten worden geleverd en geeft vermogen en resultaat weer via onder andere de staat van baten en lasten, de balans en het kasstroomoverzicht.

- De rijksbrede inkomsten (o.a. belastingen) en uitgaven (alle ministeries) worden strikt van elkaar gescheiden. Dit betekent dat hogere (belasting)inkomsten niet mogen worden gebruikt voor nieuw beleid. Hier staat tegenover dat er bij tegenvallende inkomsten niet direct hoeft te worden bezuinigd. Dit principe staat bekend als automatische stabilisatie.
- Als er een risico ontstaat dat uitgaven hoger uitvallen dan gepland, moeten ministers eerst binnen hun eigen begroting naar een oplossing zoeken. Generale dossiers zijn hier uitzonderingen op. Meerkosten op generale dossiers hoeven niet door de minister te worden opgelost, maar kunnen uit de schatkist worden betaald.

- Artikel 21: Land- en tuinbouw (€ 1,7 mld.)
- Artikel 22: Natuur, visserij en landelijk gebied (€ 1,2 mld.)
- Artikel 23: Kennis en innovatie (€ 381 mln.)
- Artikel 24: Uitvoering en toezicht (€ 625 mln.)
- Artikel 50: Apparaat (€ 263 mln.)
- Artikel 51: Nog onverdeeld (€ 11 mln.)
- De minister van LNVN is tevens verantwoordelijk voor het Diergezondheidsfonds:
 - Artikel 1: Bewaking en bestrijding van dierziekten (€ 38 mln.)
- Daarnaast is de minister van LNVN verantwoordelijk voor het agentschap NVWA. De omvang van de begroting van de NVWA is € 710 mln. Hiervan wordt € 333 mln. gefinancierd vanuit de LNVN-begroting, de rest is afkomstig van andere departementen en tarieven die de sectoren betalen.

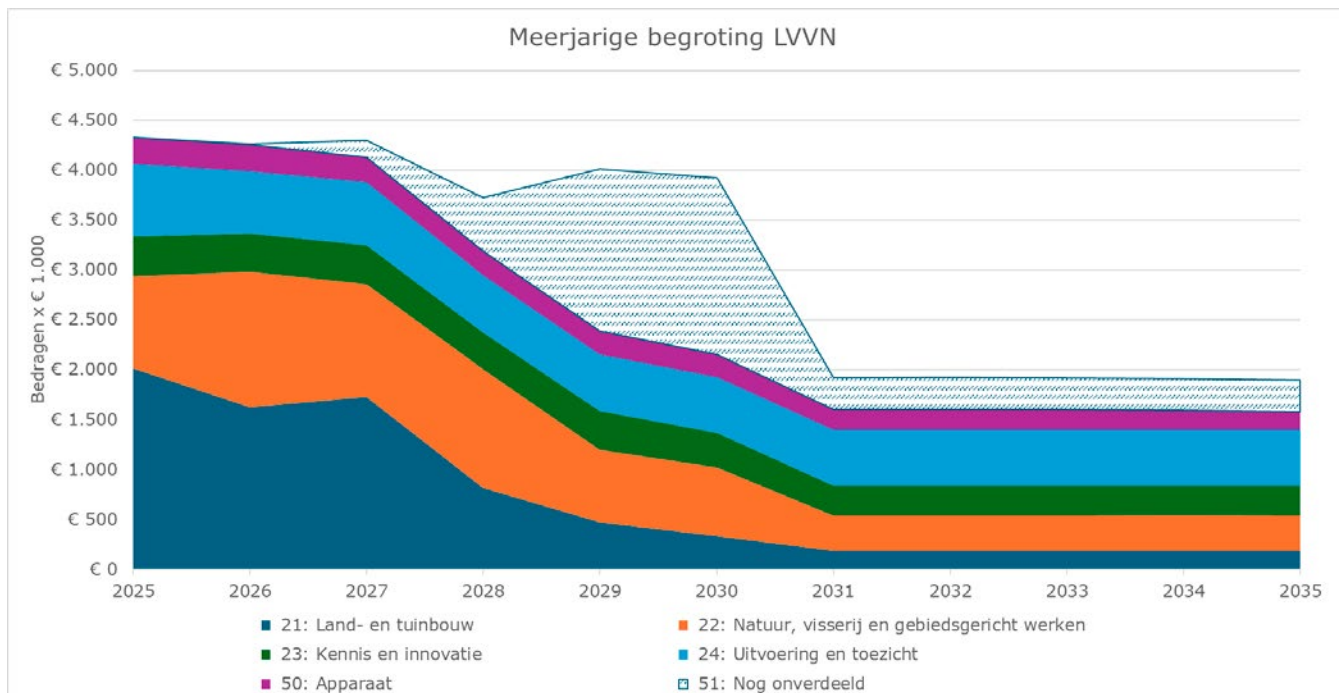
De LNVN-begroting loopt in de komende jaren sterk af. De afgelopen kabinetten hebben vaak incidenteel budget beschikbaar gesteld, dat binnen enkele jaren besteed zal zijn. Dit is ook gebeurd met belangrijke taken en beleidsterreinen die structureel van aard zijn. Deze hebben in 2026 nog voldoende budget, maar kennen structureel een tekort. Ook is er geen plek om dergelijke kosten binnen de eigen begroting in te passen. Dit geldt voor:

Begrotingsstructuur

- De omvang van de totale LNVN-begroting in 2026 is € 4,3 mld. De begroting moet nog behandeld worden in de Tweede Kamer.
- De begroting van LNVN bestaat uit de volgende onderdelen (budget in 2026 tussen haakjes):

- De uitvoering van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) door RVO
- Mestbeleid dat voortvloeit uit de actieprogramma's nitraat
- Het apparaatsbudget van LNVN (salarissen, ICT, materieel, etc.)

Meerjarig beeld begroting

Daarnaast zijn er Europese en wettelijke verplichtingen waar Nederland mee te maken heeft. Hiervoor moet LVVN in de afzienbare toekomst beleid voor uitvoeren en geld voor vrij maken binnen de eigen begroting. Dit zet de begroting verder onder druk.

Naast de eigen begroting worden er ook middelen van de Europese begroting ingezet voor de beleidsterreinen van LVVN. Dit geldt bijvoorbeeld voor subsidies uit het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), die jaarlijks € 800 à 900 mln. bedragen. Dit geld staat nooit op de begroting van LVVN, maar wordt in opdracht van LVVN door de RVO verstrekt aan ondernemers.

Op dit moment vinden de onderhandelingen plaats voor het EU-budget voor 2028-2034, het Meerjarig Financieel Kader (MFK). Hierin heeft de Europese Commissie voorgesteld om het budget voor het Gemeenschappelijk Landbouw- en Visserijbeleid met inflatiecorrectie in het meest negatieve scenario met 45% te verlagen.

Verantwoording en onvolkomenheden

De ADR en AR controleren alle ministeries. Ze brengen een oordeel uit over het gevoerde beleid, en zien toe op het volgen van de financiële regelgeving. De onafhankelijke positie van de AR en ADR betekent dat zij onomwonden kritisch kunnen zijn.

Een financiële transactie wordt als onrechtmatig gezien wanneer deze op enige wijze afwijkt van de wetten en regels die op die transactie van toepassing zijn. Over 2024 zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd die de rapporteringstolerantie hebben overschreden.

De AR spreekt van een onvolkomenheid wanneer een ministerie of uitvoeringsorganisatie een bedrijfsvoeringsproces niet goed heeft ingericht of uitgevoerd. Voor de Tweede Kamer voert de AR een verantwoordingsonderzoek uit, waarbij gebruik wordt gemaakt van informatie uit het jaarverslag en de bevindingen van de ADR, aangevuld met eigen onderzoek.

De AR maakt in het verantwoordingsonderzoek altijd een zelfstandige afweging en maakt onderscheid tussen een 'aandachtspunt', een 'onvolkomenheid' en een 'ernstige onvolkomenheid'. De minister moet op deze bevindingen reageren, en deze bestuurlijke reactie wordt opgenomen in het verantwoordingsonderzoek. Op Verantwoordingsdag biedt de minister van Financiën de jaarverslagen en samenvattende auditrapporten aan de Tweede Kamer aan, terwijl de AR op dezelfde dag de verantwoordingsonderzoeken presenteert, waarbij de politieke aandacht vooral uitgaat naar de oordelen van de AR.

Audit Europese fondsen

Wat betreft het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) heeft de ADR over zowel het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) als het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (Elfpo) geen goedkeurend auditoordeel afgegeven over 2024. Dit gebeurt naar verwachting ook niet over 2025. Binnen de Europese fondsen heeft Nederland haar controlesysteem op haar eigen manier ingericht. Hoewel de nieuwe verordeningen hier ruimte toe bieden, is nog niet volledig zeker hoe de Europese Commissie kijkt naar de Nederlandse invulling en of ze deze afdoende vindt.

Beleidsinhoudelijke onderzoeken

In de Staat van de rijksverantwoording 2024 heeft de AR een aantal goede voorbeelden van LVVN opgenomen. LVVN verantwoordt zich transparant over de behaalde resultaten, waaronder het aantal veehouderijen dat een subsidieregeling aanvraag. Daarnaast ligt LVVN op koers om haar doelen te bereiken wat betreft deelname aan de beëindigingsregelingen.

Tot slot zijn er een aantal (beleids)onderwerpen die de AR de komende tijd onderzoekt, waaronder de naleving van regels voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het natuurbeheer en -herstel van veengebieden.

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

070-379 89 11

www.rijksoverheid.nl

Februari 2026